Victor CIRIMPEI
Institutul de Filologie al AŞM (Chişinău)

MERITE APARTE ALE UNEI VECHI CĂRTICELE CU NARAȚIUNI GLUMEȚE

Abstract. The collection of texts of E. Baican from 1882 represents comical aspects of Romanian life in relation to various other ethnic villagers. The preface of the book is of M. Eminescu. The writer of the book is concerned with the comic of the life situations, the distorted pronunciation of the words by the foreign speakers. The author of the essay reproduces authentic 13 of the collection's texts.

Keywords: comical, ethnicity, twaddle [joke], preface, introduction, regionalisms.

Vorba e de volumul-broşură *E. Baican, Literatura populară sau Palavre şi anecdote, 100 subiecte*, publicat la Bucureşti, pe 71 de pagini, în Tipografia Academiei Române, anul 1882. Volumul, dedicat lui Titu Maiorescu („Domniei Sale domnului Titu Liviu Maiorescu"), are drept prefață valoroase opinii, semnate criptic M. E. (Mihai Eminescu), privind editarea modernă, europeană, a folclorului comic.

Lucrarea nu este consemnată în valorosul dicționar cronologic *Literatura română* din 1979[1], apare însă, judicios evaluată, în acelaşi an, de Constanța Buzatu în *Dicționarul literaturii române de la origini pînă la* 1900[2], apoi, mai pe larg, de Iordan Datcu, în masivul dicționar (983 pagini mari cu două coloane) al etnologilor români (2006)[3].

Autorul de la 1882 înmănunchease texte comice cu subiecte inspirate mai cu seamă din folclor, o mică parte sînt compuneri literare în stil folcloric.

Aşa cum sînt cuprinse de titlu, subiectele cărticelei moldoveanului Elie Baican (de la Gura Crasnei, județul Vaslui) doar parțial corespund noțiunii de *literatură populară*, mai potrivit fiindu-le cel de *palavre* (baliverne, plăsmuiri glumețe), *anecdotă* (din

[1] Avem în vedere *Dicționar cronologic. Literatura română*. Autori: Mircea Anghelescu, Dorina Grăsoiu, Emil Manu, Nicolae Mecu, Mihai Moraru, I. Oprişan, Despina Spireanu, Bucureşti, Editura Ştiințifică şi Enciclopedică, 1979; responsabili de literatura din anii 1866−1900 fiind Emil Manu şi Nicolae Mecu.

[2] Vezi *Dicționarul literaturii române de la origini pînă la 1900,* ediția a II-a, Chişinău, Gunivas, 2008, p. 74-75. Autoarea aminteşte şi de năstrușnicul sinonim *cîrîitor* pentru *metaforic*, pus în circulație de E. Baican la 1892 în studiul său *Limba metaforică sau graiul cîrîitor la români.*

[3] Iordan Datcu, *Dicționarul etnologilor români. Autori, publicații periodice, instituții, mari colecții, bibliografii, cronologie*, Bucureşti, Editura SAECULUM I. O., 2006, p. 76.

BDD-A19934 © 2015 Academia de Ştiințe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:39:31 UTC)

sintagma „palavre şi anecdote") neaparţinînd în întregime nici folclorului, nici literaturii artistice[1]. În timpul de tipărire a colecţiei, delimitarea speciilor folclorice (chiar şi literare) mai necesita limpeziri şi completări.

Pe lîngă toate acestea, autorul-alcătuitor al cărţii era un cutezător intelectual de 47 de ani, dascăl de şcoală, fost coleg (şi de aceeaşi vîrstă) cu merituosul folclorist Alexandru Lambrior (care, printre altele, pleda pentru alcătuirea unui corpus de literatură populară a românilor). În calitatea sa de institutor al unei şcoli din Iaşi, Elie Baican îi cunoştea personal pe Ion Creangă, Titu Maiorescu, Mihail Eminescu; acesta din urmă (cu 5 ani mai tînăr), cu viziune teoretică avansată, occidentală, despre valoarea folclorului.

Piesele colecţiei reprezintă aspecte comice ale vieţii românilor, mai cu seamă, ale relaţiei acestora cu diverşi conlocuitori de altă etnie, în principal, ţigani şi evrei; mai puţin – ruşi, bulgari, sîrbi, unguri, greci; cu totul ocazional – turci, polonezi, francezi, englezi, nemţi, armeni, italieni. În majoritatea situaţiilor, personajele de altă etnie apar mai neevoluate mental faţă de români.

Textele colecţiei nu sînt grupate în vreun anume fel, nu au titluri; pentru unele cuvinte regionale, alcătuitorul pune în paranteză echivalente literare sau relatări explicative (*nota bene!*), referindu-se totodată la unele expresii populare şi proverbe (*alţii erau în doi peri – nici aşa, nici aşa*, *a vinde pepeni grădinarului; sărac lipit pămîntului*); reproduce arhaisme şi regionalisme: *şurubăr* (dispozitiv de stingere treptată a flăcării sfeşnicului), *căpăstruit* (echipat, înhămat cu căpăstru), *ghiotură* (cîştig suplimentar), *mitrofon*, *mitrofonie* (mitropolit, mitropolie), *mîşie*/*muşie* (moşie) etc.

Elie Baican expune artistic situaţii comice datorate folosirii în medii rurale şi de oraş a unor cuvinte – profesionalisme şi dialectisme neclare personajului unei conversaţii, motiv de ironizare fiind vorbirea românească deformată a străinilor.

E remarcabil efortul de redare specifică a limbii române de către etnicii străini – fiecare, în felul etniei sale, aceasta sporind comicul naraţiunii respective. De pildă: „Un rus s-a dus cu [...] Soltana ca să se cunune la o biserică română [...] Popa [...]: – Lepădatu-te-ai de satana? – A şto lĭepadam [Da de ce s-o lepăd pe] Saltana? Ia luvam [Eu am luat-o pe] Saltana, ia nietu lĭepadam [eu nu o lepăd pe] Saltana" (p. 16). Sau: „Elevii evrei, cînd au să spună că Ştefan cel Mare a mărit Moldova prin adăogirea districtului Putna, zic: *Ştefan aşei Mari îi o morît pi Mîldovî prin adîvîjiri di pi Putinî.* Şi cînd vor să zică despre Vasile Lupu şi Matei Basarab că au înzestrat ţările lor cu codice şi legi, zic: *Mutei Busîrabî şi cu Lîpî di pi Mîldovî, îi fĭcut codiţî di leju pintrî amîndoi prinşipatu*" (p. 24-25).

În *Introducere*, în fond străină de problematica textelor, Elie Baican, alcătuitorul-cercetător şi autor nuanţează mulţimea de înţelesuri pe care le poate cuprinde zicerea simplă a românilor „*ca omul*/*ca oamenii"*: 1) cînd „nu te prea înţelege" ce vorbeşti, românul „zece că nu vorbeşti *ca oamenii*", 2) „cînd vrea să-şi rîdă de ţigan", el zice

[1] Într-o carte recent apărută, cu teme, ca: *Naraţiuni populare comice româneşti, Anecdota folclorică şi cea de origine livrescă, Cum arată ca specii de folclor publicat anecdota, snoava, gluma, pidosnicia, răspunsul isteţ*, încercăm delimitarea categorială a principalelor specii de proză populară amuzantă (Victor Cirimpei, *Comicul folcloric, literar, politic-naţional*, Chişinău, Profesional Service, 2013, p. 103-121, 128-138).

BDD-A19934 © 2015 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:39:31 UTC)

că acela „nu-i *ca omu*”, ca ceilalți vorbitori, 3) cîte un drum nu-i „*ca oamenii*”, 4) pe unii pomi nu vede un măr sau o pară „*ca oamenii*”; 5) cînd se încurcă ițele țesetoarei, „zice că ițele nu-s *ca oamenii*”; 6) cînd i se îmbolnăveşte calul sau vaca, țăranul zice că „nu paşte *ca... oamenii*”, 7) „nici cîinile cîteodată nu latră *ca... oamenii*”; (cele trei puncte de suspensie din ultimele două sintagme [„paşte ca... oamenii” şi „latră... ca oamenii”] aparțin autorului, marcînd uimirea sa față de surprinzătoarea exprimare metaforică populară). În concluzie − „Vorbele *ca omul*, *ca oamenii* ne fac să înțelegem că aşa cere gustul românului, să fie şi omul, de orice națiune, ca românul; şi animalele, şi lucrurile să fie” după gustul său, al românului. Pe parcursul colecției E. Baican are zicerea dată în două texte: „Am dzis şi eu: [...] Dragu mamii [...] Dacă nu pot să fac [...] din tine un om *ca oamenii*, fă ce ştii [...]” (p. 23) şi „Românii [...] la toți le spun că ‹nu-s *ca oamenii*›”.

În ceea ce priveşte blocul de texte, într-un liminar pentru o povestire din trecutul relațiilor moldovenilor cu turcii, alcătuitorul comentează bine argumentat fundalul istoric al textului folcloric: „Cînd s-a dus logofătul Tăutu (la 1511) la turci, cu tractatul de punerea Moldovei sub suzeranitatea Turciei, fiind trimis de Bogdan al III-lea, fiul lui Ştefan cel Mare, vizirul i-a dat o cafea lui Tăutu; şi acesta a înghițit-o dintr-o sorbitură, rămînînd opărit” (p. 25); iar într-o notă pentru o palavră despre trecerea de la scrisul chirilic la grafia latină, E. Baican se referă la o prețioasă faptă istorică, demnă de considerația posterității, întreprinsă de Gheorghe Asachi în Moldova şi Ion Heliade în Țara Românească: „Pe la 1848 începuse (G. Asachi în Iaşi şi I. Heliade în Bucureşti) a scrie cu litere latine [...]” (p. 67).

* * *

M. Eminescu, cel care i-a onorat lui E. Baican colecția cu o *Prefață*, era cunoscut atunci (1882) ca mare poet, nuvelist (îi apăruse *Cezara*), prodigios publicist, avînd „în primă variantă” poemul *Luceafărul*.

Bun cunoscător al folclorului românesc, al ironiei populare în personaje ca Pepelea şi Păcală, ilustrul poet aştepta să afle mai mult material național în cartea lui Baican. Nu-i face direct, în scris, acest reproş (poate că oral i-o fi zis). Aminteşte sugestiv de cronicile evocînd figuri celebre ca domnii Basarabi şi Muşatini, de cîntările despre Ştefan cel Mare şi de bufonii ce-i ziceau lui Vodă „măi vere”.

În trecut, scrie poetul, „Curțile domneşti erau pline de cimpoiaşi, ospețele țineau cîte douăsprezece ceasuri în şir”. Dar mai răsuna şi „buciumul războinic, chemînd Vrancea şi Cîmpulungul, Soroca şi Tigheciul, Țara de Sus şi Țara de Jos [...] împotriva duşmanului”.

Un moment extrem de curios şi important semnalat în rîndurile *Prefeței* – M. Eminescu nu exclude posibilitatea prezenței la înaintaşii românilor a unei mari literaturi (orale?), „o epocă literară”, din păcate uitată, rămasă fragmentar: „Ceea ce presupunem este [...] că în vremea unora dintre dinaştii români cată [vezi, posibil] să fi existat o epocă literară, ale cărei rămăşițe fragmentare se mai găsesc astăzi şi care, pe zi ce merge, se împuținează”.

BDD-A19934 © 2015 Academia de Ştiințe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:39:31 UTC)

Printre altele, autorul *Prefeţei* expune şi o judicioasă opinie referitoare la caracterul veşnic viu, înnoitor al naraţiunilor comice populare: „Anecdotele au [...] proprietatea de a se schimba cu timpul şi de a se adapta actualităţii; multe pot fi de tot moderne”. În final M. Eminescu admite că alcătuitorul cărţii „îşi va continua lucrarea” de „dezgropare” a povestirilor comice populare, mult mai bogate în teme şi subiecte, cu rădăcini mult „mai vechi” în istoria românilor, canalizîndu-i astfel efortul folcloristic de alcătuitor spre albia creaţiilor cît mai autentic-populare. Sugestia nu a fost neglijată – în anii următori E. Baican publicînd, cu mai multă aplecare spre folclor, culegerile: *Vorbe bune (bineţe) întrebuinţate la români* (1884)[1], *Strigările precupeţilor din Bucureşti şi Iaşi* (acelaşi an), *Anecdote poporale, Pomanarii dracului* (1898) ş. a.

* * *

În mare măsură *Palavrele* reprezintă astfel o colecţie de creaţii folclorice şi literare descriind situaţii comice observate la români şi, cu precădere, la exponenţi ai altor etnii.

Institutorul şcolar Elie Baican nu era preocupat scolastic de categoriile comice ale folclorului şi literaturii, ci de comicul situaţiei de viaţă, indiferent de forma în care se producea întîmplarea − cuvînt înveselitor, vorbă isteaţă, monolog hazliu, dialog amuzant, teatralizare distractivă, descriere cu pozne. Alt merit al colecţiei de palavre baicaniene este şi fixarea pe hîrtie a zicerii diferite a cuvintelor limbii române în limbile altor popoare − zicere diferită a cuvîntului românesc de către greci, diferite şi ale ruşilor, evreilor, armenilor etc. faţă de pronunţările româneşti. E. Baican este primul în această privinţă. (Noi, cei de azi, cu radio şi televizor, observăm, de pildă, că pronunţarea unor consoane e diferită la europeni şi africani...)

* * *

Pentru o mai bună cunoaştere a materialelor colecţiei, reproducem aici cîteva (13) dintre texte, preţioase prin vîrsta lor de peste 230 de ani (intitulările, machetele textelor şi cuvintele puse între paranteze drepte, ne aparţin).

T E X T E

[Cum cunosc românii pe cei de alte neamuri]

Ruşii se roagă toată noaptea lui Sfîntu Nicolai să le ajute ca să prade salba de la gîtul Sfintei Preciste.

Ţiganilor, cănd le vine foamea, fluieră.

Ovreii, cînd n-au ce face, numără pe degete – „fac sîcîtealî”.

[1] Peste vreo trei decenii *Urări şi bineţe româneşti* avea să culeagă în Basarabia etnograful şi folcloristul Tudor Pamfile (vezi Iordan Datcu, *Etnologi basarabeni, nord-bucovineni şi transnistrieni*, Bucureşti, RCR Editorial, 2014, p. 66-68).

BDD-A19934 © 2015 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:39:31 UTC)

Polonii, cînd suferă mai mult de sărăcie, atunci spun [povestesc] despre bogăţiile şi aristocraţia familiei!

Grecii se gîndesc la portocale şi mănîncă dovleac.

Englezii se uită la un pai treidzeci de ani pănă ce d-abea spun ce au vădzut.

Francezii scapără şi din ghiaţă şi din fum.

Italienii nu mănîncă brînza pănă ce n-o văd că începe să fugă din strachină.

Serbilor şi bulgarilor nici dulceaţa nu le place fără ceapă.

Românii se uită la toţi cei dim preajma lor, şi la toţi le spun că „nu-s ca oamenii" (p. 37).

[Cafeaua fierbinte]

Cănd s-a dus logofătul Tăutu (la 1511) la turci, cu tractatul de punerea Moldovei sub suzeranitatea Turciei, fiind trimis de Bogdan al III-lea, fiul lui Ştefan cel Mare, vizirul i-a dat o cafea lui Tăutu; şi acesta a înghiţit-o dintr-o sorbitură, remînănd opărit. Dar cînd sultanul actual, poftind la 1878 să vadă toate felurile de prizonieri din armata română, numai cît au vădzut pe curcanii noştri, a scăpat ceaşca cu cafea pe braţă, cînd i-a auzit strigînd „S-trăiţi!"

Fiecare se frige la rîndul său (p. 25).

[Această piesă comică este înrudită cu o anecdotă fixată pe hîrtie de cronicarul Ion Neculce (vezi cartea noastră, în grafie slavă, *Realizări ale folcloristici itimpurii moldoveneşti*, Chişinău, „Ştiinţa", 1978, p. 142).]

[Vorbe de-ale grecilor]

La 1821, cînd românii scoteau pe grecii fanarioţi din Moldova şi Muntenia, făceau să se suie călări cu faţa spre coada cailor ş-apoi îi învăţa să zică:

− Hi, cal murg, spre fîntîna Bordii!

− Alogo murgo is to fontina Vordios!

Dar mulţi dintre greci nu se cunoşteau dintre români. Pentru ca să ştie cine-i grec, [românii] făceau să fie vorba despre cireşe sau ceapă... Îndată s-audzea vorba *ţirase* sau *ţapă* (dacă era grec cel ce o zicea).

Unii români aveau plăcerea s-audă pe greci rugîndu-se de ei să le dea cîte o ceapă, şi numai s-auzea grecul zicînd: „Dă-mi ţapa ma rogo, che tare multo mi plaţe ţapa".

Românii rîdeau, ştiind că ţapa era un par ascuţit, şi că domnii din vechime pedepseau pe cei nelegiuiţi cu ţapa (p. 21).

[Şi începutul acestei creaţii circula folcloric în timpul cronicarului Neculce (vezi tot acolo, p. 143).]

[Voinicelul mamei]

O ţigancă bătrînă lăuda pe fiu-său către nişte români:

„Dragul mamii, dragul mamii,
puişor de voinicel,
voinicel şi sprintenel!

BDD-A19934 © 2015 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:39:31 UTC)

Se scula noaptea şi venea dimineaţa cîte cu şeapte pui de iapă cu hamurile pă dănşii.

Şi-ntruna din dzile se afla şi el la tîrg (n-ar fi mai fost tîrg!). Se afla văndzănd

puişor dă iapă
dă care n-a cumpărat niciodată.

Şi taman,

cînd să bea adalmaşu –
hup şi tetea pagubaşu.

Noi am chitit că l-au luat să-l ducă la han ca să-l cinstească, dar l-au dus la *poarta verde* (n-ar fi mai fost *poarta verde*) şi l-au pus la răcoreală.

Tocmai dupa vro trei saptamăni l-au scos înconjurat d-o mulţime dă vodzî [strajnici] (tot vodă după vodă, vodă după vodă), care mai de care cu puşca mai lungă; şi unu-mbracat în roşu, mi-l aşternea-n culmea drumului şi mi-l tot croia mereu c-un bici gros şi nodoros

(şi nu-mi era că-l tot croia,
dar mi-a fost că-l tot durea).

Ş-apoi, dragul mamii, l-au trimis să sape sare pentru vecincie.

Şi dzeu măiculiţa că nu era vinovat. Ba încă era vrednic, căci

dă căte ori se ducea la iarmaroc,
perea căte un mînz din loc” (p. 19).

[Un străin vorbind româneşte]

Un evreu fiind întrebat de un judele de instrucție:

− Ce meserie ai?

− Pîftim?

− Cu ce te ocupi?

− Cîpații?

− Da, ce ocupație ai?

− Cumorț („Cu morți” în loc de „comerț”) (p. 29).

[Iapa popei]

Un popă intra-ntr-un tîrg, ducîndu-şi iapa de căpăstru. Nişte ruşi veneau în urma popei.

Unul dintre ruşi scoate căpăstrul din capul epei, şi şi-l pune în capul lui, iar iapa o dă unui alt rus (care s-a dus cu ceilalți ş-au vîndut-o).

Mergînd popa, fără să ştie că avea un rus căpăstruit [!] în locul epei, intră-n tîrg şi, d-odată, se trezeşte cu o mulţime de strigăte, hohote de rîs şi chiuituri. Se uită popa şi, văzănd pe rus în locul epei, îl scuipă:

BDD-A19934 © 2015 Academia de Științe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:39:31 UTC)

– Ptu, bată-te mama lui Dumnezeu! Da unde mi-i iapa?

Rusu şedea drept:

– Za şto iapî? Ia nïet iapă, ia ni znaiuş iapă. Za şto iapă? [De ce „iapă”? Eu nu-s iapă, nu ştiu de iapă. De ce „iapă”?]

– Da cine dracu te-a pus în locul epei, că te duc la căpitanu [poliției]?

– No, paighiom na capitan! Ia nïet iapă, ia ni znaiuş iapă. [Ei, hai să mergem la căpitan! Eu nu-s iapă, nu ştiu de iapă.] (p. 30).

[Discurs la moartea unui armean]

Un armean murise, şi i se făcu de un alt armean un discurs funebru:

„Săracul Uvănés al nostru! Uvănés, Uvănés!

Eri ai băut căfeu al tău şi ţîgară al tău; şi ti-ai plimbat cu hărmăsarii tăi cît a ţinut muşíea a lu tatu-tu şi a lu mîni-ta; iarî astîzi ti duci di la noi fărî trăsurî şi cai di hărmăsari!

Fericit esti numili al tău, săracule Uvănés, pintrucî în toti zilili a tău, ai mîncat numă păstramă şi ai icunumisit punga şî muşíea lu tatu-tu! Daca ti vi-i duci la raiu plăcerilor, ai sî ti găseşti cu mătuşîcă-tă Mărghioalî; sî-i spui din parti al nostru multî sănătati, şî sî nu ni uiti nici mătuşîcă, nici dumnăta, dacî nu mai poftiți sî mai trîiți cu pretinii a dumnîvostrî pi lumi aistî. Amin!”

Un frate al reposatului, face mulțumirile sale vestitului orator şi-i zice:

– Sî dei Dîmnizîu-stăpînulu ca în curînda vremi sî ti bucuri şî dumnăta di un asemine discurs (p. 37-38).

[Un popă înaintea slujbei din biserică]

Un boer trecea într-o duminică-dimineață pe lîngă o biserică.

– Stăi, mă Ioane! – zice vizitiului. – Du-te şi dă popi o liturghie.

Ion se duce-n biserică, şi nu găseşte pe popa acolo; dar l-a găsit acasă, la masă.

[...]

– Sărut mîna, părinte!

Dar, văzdînd că se scobea în dinți ca după mîncare:

– Nu liturghisiți, părințele?

− Ba da.

[...]

− Da... pare c-ați şedzut la masă.

− Nişte friptură de purcel
mîncai şi eu.

− Vai, părințele, şi pe urmă slujeşti?

− D-apoi da! Mai bine să şeadă sfintele daruri peste purcel, decît purcelul peste sfintele daruri (p. 20-21).

BDD-A19934 © 2015 Academia de Științe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:39:31 UTC)

[La şcoala de popi]

O preuteasă văduvă intra pe poarta Seminariului cu un copil de mînă. Părintele-rector o întreabă:

− Ce voeşti?

− Apoi, părinţele, cu diavolu ista de băiat nu ştiu ce să mai fac. Datu-l-am la păscut găştele, viţeii, purceii... şi pace! Că nu şi nu, şi nu; că el popă vrea să fie! Am dzis şi eu: „De, dragu mamii, se vede că tragi a rău. Dacă nu pot să fac şi eu din tine un om ca oamenii, fă ce ştii! Fă-te şi popă! ” Acu, de! L-am adus şi eu aici, că cică de-aici se fac... (p. 23).

[Ciobanul şi potcapul]

Un cioban a găsit un potcap (căciulă preoţească). După aceea adună şi pe ceilalţi colegi ai săi, cu cari se minuna de lucrul găsit, stînd în jurul unui puţ.

Ciobanul care găsise potcapul, îşi vără capul în potcap şi se uită pe d-asupra apei şi, pe urmă, se întoarnă spre ceilalţi şi le spune:

− Să fiu cîine, de nu-s popă! (p. 62).

[La hirotonisirea unui călugăr]

Cînd se face cineva călugăr, este întrebat de popa care-l hirotoniseşte (îl sfinţeşte prin blagoslovenia mănilor):

− Vei răbda pînă la moarte?
− Voi răbda pînă la noapte.
− Vei răbda păn la sfîrşit?
− Voi răbda pînă la prăşit (p. 39).

[Un băiat isteţ]

Un profesor, trecînd printr-un sat, întreabă pe un băeat:
– A cui e moşia asta, băete?
– A oamenilor.
– Da cine-i mai mare aici?
– Ion Lungu, văcaru satului.
– Nu aşa, băete.
– Da cum?
– De cine se tem oamenii mai mult în sat?
– He-he! De buhaiu popei! (p. 44).

BDD-A19934 © 2015 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:39:31 UTC)

[Trecere de la scrisul chirilic la grafiea latină]

Pe la 1848 începuse (G. Asachi în Iaşi şi I. Heliade în Bucureşti) a scrie cu litere latine, şi se dădură cărți noi tipărite cu astfel de litere [...] pe la şcoalele catihetice, în care se pregăteau clerici.

Greu şi foarte greu citeau sărmanii clerici pe nişte asemenea cărți, lungiți şi toloniți pe iarbă şi pe la umbra bisericilor.

Schimonosirea *slovelor* în litere era pentru ei ca şi cum li s-ar fi dat sau li s-ar da ş-acuma în loc de vrăbii, şoareci fripți; şi în loc de epuri – [...] motani.

Unii rîdeau, alții erau în doi peri, cum se zice (nici aşa, nici aşa); dar unul dintre ei zise necăjit:

– Fire-ar al dracului cel ce-a întors *rîța* (p) cu susu în jos şi-a pus numele *dobru* (d) (p. 66-67).

* * *

Da... Era o lume folclorică a veacului XIX, cunoscută bine şi altor intelectuali ieşeni, mai ales magnificului povestitor Ion Creangă, cu variantele sale pentru unele palavre din colecția camaradului Baican.

BDD-A19934 © 2015 Academia de Științe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:39:31 UTC)